

ПРОГРАМА 2020 – НАЧАЛЕН ЕТАП ЗА ТЕХНОЛОГИЧНАТА МОДЕРНИЗАЦИЯ НА ВЪОРЪЖЕНИТЕ СИЛИ И ПЕРСПЕКТИВИ ДО 2025 Г.

Генерал-лейтенант Константин Попов
началник на отбраната

Преди всичко искам да изкажа своята благодарност към организаторите на този форум за предоставената възможност да споделя за текущото състояние на дейностите, свързани с развитието на способностите на Въоръжените сили и по-специално с тяхната модернизация.

Темата придобива все по-актуално звучене, особено в светлината на вече приети основополагащи документи за определяне на стратегическата рамка на отбранителната политика като „Програма за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България 2020“¹ и „План за развитие на Въоръжените сили до 2020 г.“².

Именно за осигуряване развитието на способностите на Въоръжените сили и двата документа бяха съобразени с поетия политически ангажимент на срещата на върха на НАТО в Уелс за постепенно увеличаване на разходите за отбрана и достигане в рамките на следващото десетилетие на 2 % от БВП.

¹ Приета с Решение на Народното събрание от 25.11.2015 г., публикувано в ДВ бр. 93 от 01.12.2015 г.

² Приет с Постановление на Министерски съвет № 382/30.12.2015 г.

Програма за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България 2020

Необходимостта от разработването на поредицата от документи, регламентиращи развитието на Въоръжените ни сили, произтече от няколко фактора, основните от които са динамичният и все по-непредсказуем характер на съвременната среда на сигурност и приближаването на зоните на несигурност до нашите граници.

Важно е да се отбележи, че Програмата е ключов документ, приет от Народното събрание, който прилага на практика поетия ангажимент от Уелс за увеличаване на разходите за отбрана, като определя основните насоки за изграждане на отбранителните способности на Въоръжените ни сили до 2020 година, с реална финансова рамка за това.

Отражението на глобалната финансова и икономическа криза върху икономиката установи устойчива тенденция за намаляване на ресурсното осигуряване на Въоръжените ни сили през последните години. В тази връзка Програмата представя разбирането на ръководството на Министерството на отбраната, че ефективното развитие и успешното функциониране на Въоръжените сили се основава върху приемлив баланс между необходимия отбранителен потенциал и реалните възможности на държавата за осигуряване на нужните ресурси за отбрана и сигурност.

В документа бяха определени ключови за развитието на способностите на Въоръжените сили елементи като: приоритетите, пътищата и подходите за реализиране на отбранителната политика; нивото на политическа амбиция в отбраната и най-вече ясен ангажимент за изграждането, развитието, поддръжката и използването на модерни и боеспособни Въоръжени сили.

Желаното крайно състояние е те да могат да посрещнат новите предизвикателства, като съхранят и нарастват потенциала за изпълнение на конституционните си задължения, за осигуряване на равностоен принос към колективната отбрана на НАТО и към процеса на изграждане на отбранителни способности в рамките на Европейската политика за сигурност и отбрана.

По този начин Програмата постави приоритетите за изграждане на Въоръжените ни сили в пълен синхрон с изискванията и поетите ангажименти под формата на изпълнение на Цели за способности от Република България. Както знаете, целите за способности са изискванията на Алианса за въоръжени сили и отбранителни способности, които страната ни следва да предостави за нуждите на колективната отбрана в духа на основополагащите принципи на НАТО за справедливо споделяне на отговорностите и тежестите между страните-членки в рамките на разумното и поносимо предизвикателство към тях. Именно тези цели поставят пред страната ни необходимостта за изграждане на съвместими, високотехнологични способности, които без условности да се използват в операции.

В това отношение Програмата дефинира приоритетните насоки за развитие на отбранителните способности на страната ни, така че да се постигнат изискваните от НАТО Цели за способности и да се допринесе за попълване на

дефицита от способности в НАТО и ЕС. В периода до 2020 г. тези приоритети са:

- постигане на високо ниво на оперативна съвместимост със съюзниците;
- развитие на комуникационно-информационните системи на силите за развърщане и за участие в операции и мисии зад граница;
- повишаване на мобилността на формированията от Сухопътни войски;
- развитие на способностите на Военноморските сили за борба с морски мини, морски и въздушен противник;
- развитие на системите за самозащита на летателните апарати;
- развитие на способностите за водене на разузнаване, наблюдение и целеуказване;
- развитие на способностите за ядрена, химическа и биологическа защита;
- изграждане на невоенни способности за използване в операции за стабилизиране и възстановяване, провеждани от Алианса.

План за развитие на Въоръжените сили до 2020 г. и основни инвестиционни проекти за модернизация на Въоръжените сили

Когато говорим за отбранителни способности, следва да сме наясно, че техен основен носител са Въоръжените сили, чийто гръбнак е Българската армия.

В съответствие с Програмата за развитие на отбранителните способности на въоръжените сили на Република България 2020, бе разработен другият основополагащ документ за развитието на Въоръжените сили, а именно „Планът за развитие на въоръжените сили до 2020 г.“.

Планът обхваща основните дейности за развитие на Въоръжените сили през периода до 2020 г., а в частта му за изграждане на нови способности, модернизация и превъоръжаване - и след 2020 г.

Поради естеството на темата, накратко ще се спира на частта от Плана, свързана с модернизацията. Развитието и реорганизирането на въоръжените сили ще се извърши в два основни етапа: от 2016 до 2018 г. и от 2019 до края на 2020 г.

През първия етап основните дейности за развитие на Въоръжените сили ще бъдат насочени към стабилизиране на отбраната, а през втория – към модернизация и реструктуриране. В рамките на първия етап ще се разработят и ще стартират основните инвестиционни проекти за модернизация, а през втория модернизацията ще продължи и ще се изградят нови способности.

Анализът на моментното състояние на Въоръжените сили показва области, в които способностите ни не са на необходимото равнище. Те в най-голяма степен са дефинирани на базата на напълно липсваща или силно ограничена способност в дадена област, главно обуславяна от използването на физически остаряла, несъвместима или със силно ограничен ресурс материална база, техника и бойни платформи, предимно руско производство.

Необходимостта от полагане на усилия за преодоляване на зависимостта от руското оборудване е отбелязана и в Оценката на Алианса за страната ни в рамките на Етап 5 „Преглед на резултатите“ от Процеса на планиране на отбраната на НАТО.

Това предизвикателство за изпълнението на ангажиментите ни към колективната отбрана и споделянето на отговорностите между страните членки и в момента е част от усилията, които полага ръководството на Министерството на отбраната за изграждане и осигуряване на необходимите способности за участие в колективната отбрана и пълния спектър от операции на НАТО.

В тази връзка Планът, а и Програмата преди него, директно посочват основните инвестиционни проекти:

- изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирани бригади;
- придобиване на нов тип боен самолет;
- придобиване на нови трикоординатни радари;
- автоматизирани системи за командване и управление;
- модернизация на фрегатите клас E-71;
- придобиване на многофункционален модулен патрулен кораб.

За тяхното осъществяване разбира се е необходимо да се спази заложената в Програмата финансова рамка в съответствие с ангажимента от Срещата на високо равнище на НАТО в Уелс за повишаване на разходите за отбрана.

Планът предвижда това да става поетапно през периода 2018-2024 г.

Още през тази година е предвидено да стартират инвестиционните проекти, изискващи значителни финансови ресурси, в това число придобиване на нов тип боен самолет и логистичната му поддръжка, многофункционален модулен патрулен кораб и бойни бронирани колесни машини.

Намеренията на ръководството на Министерството на отбраната е тази година да бъдат точно определени времевите и финансовите параметри на основните проекти за модернизация, като се създаде Портфолио от проекти, формиращи единна интегрирана рамка на капиталовите разходи.

През 2018 г. предстои да се извърши преглед за изпълнение на Плана, в това число ресурсно му осигуряване и изпълнението на инвестиционните проекти за модернизация.

В края на втория етап (2020 г.) стремежът е не само разходите за отбрана да достигнат препоръчаното от НАТО равнище, но и нивото на капиталови разходи да достигне 20% от общите бюджетни разходи, с което да се позволи не само продължаване изпълнението на инвестиционните проекти, започнали през първия етап, но и стартиране на нови проекти.

Когато говорим за изграждане на способности, ги разглеждаме в тяхната комплексност и взаимовръзка. Всяка способност е съвкупност от добре известните ни елементи: доктрини и концепции; организационна структура; подготовка; материални средства; личен състав; ръководство, командване и управление; инфраструктура и оперативна съвместимост. Това означава, че придобиването на материални средства по който и да е от проектите само по

себе си не води автоматично до наличие на способност, защото например без високо подготвен състав, който да поддържа и използва съответното оборудване, то е безполезно. Ръководството на Щаба на отбраната си дава сметка, че независимо от сложния и комплексен характер на способностите, хората са основният техен елемент, а формиранията от Въоръжените сили са техният носител.

Убедени сме, че модернизацията на Въоръжените сили е продължителен процес, който не се побира в рамките само на една програма или план за средносрочен период. В нормални условия модернизацията не е еднократен акт, а постоянна задача, изискваща целенасочена, системна и комплексна работа и наличие на необходимия финансов ресурс.

В тази връзка ще продължат усилията за използване на допълнителни пътища и подходи за изграждането на отбранителните ни способности и в частност за модернизацията на Въоръжените сили. Това включва не само използване агенциите на НАТО и ЕС, колективно придобиване на оборудване по инициативите на НАТО и ЕС или участие в двустранни, многостранни, регионални и други инициативи. Трябва активно да разработим възможностите за използване на българската икономика, за реинвестиране в модернизация и бойна подготовка на „спестените“ разходи от намаляването на личния състав, за сътрудничеството с представители на НПО, с академичната общност и публичната администрация, така че всеобхватно да бъде подпомогната реализацията на проектите за модернизация.

Очевидно е, че се намираме в етап, който налага търсене на национално съгласие, новаторски подходи и широко участие на родния бизнес, на научната и творческата мисъл в модернизацията на Въоръжените сили.

Заклучение

В началото отбелязах, че необходимостта от разработването на поредицата от документи, регламентиращи развитието на Въоръжените ни сили, е произтекла от динамичната среда на сигурност и приближаването на зоните на несигурност.

В основата на необходимостта от модернизация стои и фактът, че не сме сами срещу тези предизвикателства, а сме част от два съюза – НАТО и ЕС. Като съюзници имаме не само права, но и задължения. Изпълнението на тези задължения е дотолкова тясно свързано с наличието и поддържането на съвременно и съвместимо оборудване, че освен отделяне на не по-малко от 2% от БВП за отбрана Алиансът е възприел поне 20% от тях да са капиталови разходи, за да бъде осигурено нормалното функциониране на отбраната.

В заключение бих искал да подчертая, че необходимостта от модернизация на Въоръжените ни сили е очевидна дори за неспециалисти.

Развитието на българските военни способности, които в момента са в недостиг или със сериозни ограничения, е основният елемент, който ще формира в бъдеще равностойния принос на страната ни към колективната

отбрана на НАТО и към процеса на изграждане на отбранителни способности в рамките на Европейската политика за сигурност и отбрана. Модернизацията на въоръжените сили ще бъде ключов фактор за постигане на висока степен на готовност за бойно използване на декларираните национални формирания и ще осигури адекватно участие на страната ни в операции, в това число и в рамките на Интегрираната система за противовъздушна и противоракетна отбрана на НАТО.

Даваме си сметка, че това е тежка задача, която надскача възможностите на Министерството на отбраната и по тази причина гледаме на изграждането на отбранителните способности като на надведомствена задача, която следва да ангажира държавното и политическо ръководство, да получи широка обществена подкрепа и необходимото финансиране.

(Докладът е изнесен на научно-практическата конференция „Адекватността на българската отбранителна политика в национален и съюжен контекст и необходимото развитие на въоръжените сили до 2025 г.” на 7 и 8 април 2016 г.)